

Бруцеллез гемиг хөрдж болхмн

Бруцеллез гисн селәнә эдла-хун мал-агърусар дävрдж куунд ирдг, кунд хальдврта гем. Бруцеллез гемиг кбндә-дгнь нуднд үзгддг уга, бруцелл гидж нерәдгддг әмд, уурмг-уурмг микробс. Цугъарагъаснь хамгин икәр хбд, ямад, ук-муд болн гахас бруцеллез ге-мәр гемтнә, тиигәд чигн цу-гъарагъаснь икәр куунд әәмшг үзүлдгнь, бруцеллезәр гемтсн хбд болн ямад.

Бруцеллез гидг гем куунд ирхләрн ик зовльн өгнә, гем-тсн кууг кесг сардан кбдлмш кедг аргъинь таслад, эс гидж нам тбруц кбдлмш кедж чад-шгө болгъна. Бруцеллез гемәр малмуд гемтхләрн тблән зуур-мар хайна, укромуд икәр хуср-на, бичкн малмуд олар үкнә, малас гардгшим-шуусн багър-на (тиим гемтә малмуд мах, ус, ноос багър өгнә).

Бруцеллез гемәр икнкдән малмудла данъгин оралдг улс гемтнә (хбчнр, сакманщикүд, тугълчнр, гахас хәләдг улс, хбд киргъдг улс, малин эмчнр болн зоотехникүд).

Туукә үс уухла, бруцелле-зәр гемтә малин дуту чангдсн мах идхлә, эс-гидж гемтә мал-муд шулсәрн будчкн ус бус-лгъл уга ууснас авн чигн бру-целлез гем хальддг мбн. Бру-целлез гемәр гемтсн, тбл өдгд малмуд, ург кбндрсн болн тбл-лсн гемин хорхаг дегд икәр тархана.

Цогцас гарсн гемин микробс кесгтән әмд бәәцхәнә. Уснд болн шин тоснд—40 хонгтан әмд бәәнә, хбднә туукә усәр кесн бринзд 45 хонгтан, мбснд болн кбрә махнд үвлин тур-шар әмд бәәнә.

Бруцеллез гем эклдж халь-дснасн авн 7,21,35 хонгтан тем-дгән медүлго, халу дбрлго, гбнъгәр йовад чигн йовна, гемтсн кун терүгәрн икәр тбр авлго, бдр болгън кеджәх кбд-лмшән зогсалго кбдләд йовдг збвтә. Зәрмдән, эн гем ик куч-тәгъяр ирнә, тер цагтан, куу-нә халун 39-41 градус курч ббдләд, толгъа икәр бвдәд, куунә аргъ тасрдж, қблсн ас-храд, мбчнь тәкрәд, уй-хайнь болн белкусәрнь икәр бвднә. Гемтсн кун хойр сар шаху кевтнә, зәрмдән нам кбд-лмш кедг аргънь кезәд чигн тасрна.

Бичкн куукд болн багъчуд бруцеллез гемәр кундәр гем-нә. Бруцеллез гемин темдгинь медхд түрү болдг учрар, эрк биш лабораторт шиндллж хәләх кергтә болна.

Бруцеллез гем эврән эдгдгнь йир ховр, кесг джилдән тат-лдж зована, тер учрар, кемр эн гемин бәәдл әрә медгдснәс авн, эрк биш әмчд үзүлдж, эмчин селвгиг куццднь куцәдж әмнүлхлә, бруцеллез гемиг үл-дл угагъар эдгәдж болхнь лав-та.

Бруцеллез гем бийдән халь-дал уга, әмән саглхин тблән ним цевр-цеерин кбдлмш ку-цәх кергтә:

1. Бруцеллезар гемтә мал-муд асрдг, алдж бвчлг, тедү

мет гемтә хбдин ноосинь кир-гъдг болн гемтә малмудин хәләврин нань чигн кбдлмш кедг улс, шишлнь умсдг хув-цта, шишлнь госта, бееләтә кедлх збвтә. Кбдлмшән чиләсн хбдн эн хувцан цугтнь тәәлдж цеврләд салу шкафд хадгъл-хмн. Мал асрхларн умсдг хув-цтагъан кун бәәдг герт болн хот уудг герт орх збв уга.

2. Гемтә малмуд заагт кбдл-джәсн цагт тәмк татдж бол-шго, хот уудж чигн болшго.

3. Кбдлмшән чилсн хбдн, гаран сәәнәр карболовий, эс-гидж дектярн савнъгар угъа-гъад, сән гидгәр хлороминар эс гидж марганцево-кислый калий—гидг әмәр цеврлх кер-гтә.

4. Гаран керчәд, гарин арсн шолврад одсн цагт, эрк биш иод түркәд, боох кергтә. Гар-тан тос түркджәх кергтә.

5. Бруцеллезар гемтә украин үс туукәгъяр уухмн биш, ээд-рсн туукә үс, туукә уснә брм әдлх збв уга, буслгъхла мик-роб үкдг збвтә.

6. Зуурмар гарсн тблг, зем-сгиг нүцкн гарарн кбндәх йо-сн уга. Бииләр, күрзәр, чим-күрәр тедниг цуглулдж авад, шишлнь яршгт (суулгъд) тә-вдж буркәд, хашагъас 20 метр дунъгәл, 2 метр гуундән нүк малтад дарх кергтә.

Тиигснә хбдн зер-зевән болн сав-сархан әмәр цеврлх керг-тә, эс-гидж гал деер шарад бгрәгъәд авх кергтә.

7. Бруцеллезта мал алхларн, әрул малмуд алсна хбдн, кбд-лмшин бдрин чилгчәр, мал алдг газринь сәәнәр цев, лчкәд, тиигәд гемтә малиг әвдх кер-гтә, гемтә малин махиг чанх-ларн сәәнәр буслгъхмн, гес-гузәгъинь, арсинь, ноосинь хаг-сугъар давслад, хойр сардан бәәлгъдж, дакдж хорлтан халь-дадгинь уурулх кергтә.

8. Бруцеллезта мал асрлгънд бичкн куукд болн багъчуд тәвдж болшго.

9. Бруцеллез гемд сбрлгъ өдгд чинртә гисн нег аргънь,—профилактическ тарә тәрлгън болдг збвтә.

10. Бруцеллез гемин бмнәс тарә тәрүлчкн болн эн гемәр гемтчкн улсд, бруцеллез ик әәмшг кургхш, болв әдн бру-целлезин мал асрлгъна цуг кбд-лмштән цевр-цеерин болн сагл-лгъна зокалг эрк биш күцә-джәх збвтә.

11. Кун бәәдг герт мал-агъ-рус орулхмн биш, тер дотр шин гарсн нилх хургъд, яма-на ишкс, тугълмуд, тедү мет хбднә ноос, малин арс бас герт орулх збв уга.

Өдгә цагт Халымг танъгъд, тбгәләд йовад йовдг, бруцел-лезин бмнәс ноолда кедг от-рядмүд кбдлнә, теднә кех кер-гнь—бруцеллез гемин бмнәс профилактическ тарә тәрлгъиг бүрдәх, малчнрт болн малин эдл-ахун гардачнрт профилак-тическ мероприятыс куцәхднь ик нбкд болх збвтә.

И. КАЦ,

Ставропольск крайсанэпидстан-цин цевр-цеерин эмч.